

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej”

[COM(2018) 132 final]

(2018/C 440/22)

Sprawozdawczyni: **Giulia BARBUCCI**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 14.5.2018
Podstawa prawna	Art. 292 w powiązaniu z art. 153 ust. 1 lit. c), art. 153 ust. 2 akapit trzeci oraz art. 352 TFUE
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	19.7.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	20.9.2018
Sesja plenarna nr	537
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	148/39/32

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES jest zdania, że – zgodnie z podstawowymi instrumentami międzynarodowymi – każdy człowiek powinien mieć **prawo do godnego życia, ochrony socjalnej** i zabezpieczenia przed wszelkim poważnym ryzykiem w trakcie pracy oraz na wszystkich etapach życia, w tym do opieki zdrowotnej oraz godnej emerytury na starość. Do osiągnięcia tego celu przyczyniłoby się odpowiednie uwzględnienie osób zatrudnionych w niestandardowych formach oraz osób samozatrudnionych, zgodnie z zasadami określonymi w Europejskim filarze praw socjalnych, które należy obecnie urzeczywistnić. Należy zagwarantować takim osobom możliwość uiszczania składek i otrzymywanie świadczeń z tytułu opieki zdrowotnej, macierzyństwa i rodzicielstwa, niepełnosprawności i starości.

1.2. EKES przypomina, że **dostęp do systemów zabezpieczenia społecznego** stanowi kluczowy element bardziej sprawiedliwego społeczeństwa, a także podstawowy komponent wydajnej, zdrowej i aktywnej siły roboczej. Przywrócenie **zrównoważonego rozwoju społecznego** ⁽¹⁾ jako zasady obowiązującej przy określaniu i stosowaniu polityki UE z myślą o szerszym celu, jakim jest stworzenie równych szans w sferze społecznej, tak by każdy miał dostęp do ochrony socjalnej na tych samych zasadach i na porównywalnych warunkach, powinno stanowić wspólny cel instytucji na wszystkich szczeblach, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.

1.3. EKES zaleca, by państwa członkowskie wdrożyły w stosownych przypadkach zalecenie i by składały sprawozdania w ramach szczegółowych **planów działania** uwzględniających m.in. luki wskazane przez Komisję Europejską w ocenie skutków (przeprowadzonej w związku z zaleceniem), przy pełnym zaangażowaniu partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

1.4. EKES przyjmuje z zadowoleniem najważniejsze spodziewane skutki wdrożenia zalecenia, jako że przyniosą one korzyści dla obywateli, pracowników i przedsiębiorstw – te skutki to m.in. **większy zakres podziału ryzyka, wzrost bezpieczeństwa finansowego i dynamiki na rynku pracy, zwiększenie wydajności, lepsza alokacja zasobów oraz ograniczenie niepewności i ubóstwa** indywidualnych osób.

1.5. „Jeśli chodzi o **pracowników objętych nowymi formami pracy** ery cyfrowej, EKES sądzi, że można by wypracować kompleksowe rozwiązanie problemów związanych z uznaniem prawa do zabezpieczenia społecznego tych pracowników dzięki ogólnej reformie sposobu finansowania systemu. Wzywa państwa członkowskie do poszukiwania rozwiązań, które umożliwiłyby finansowanie systemów zabezpieczenia społecznego poprzez zastosowanie instrumentów zapewniających ich stabilność, przy jednoczesnym poszanowaniu konieczności zapewnienia dostępu do tych systemów osobom działającym w kontekście nowych form pracy” ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 237 z 6.7.2018, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 129 z 11.4.2018, s. 7.

1.6. EKES zaleca, aby inicjatywy podjęte w ramach zalecenia zapewniały **odpowiednie korzyści i świadczenia**, w tym sieci bezpieczeństwa dla osób niezdolnych do osiągnięcia minimalnych progów uprawniających do świadczeń, w szczególności osób niezdolnych do pracy oraz ich rodzin. EKES ubolewa, że w zaleceniu zrezygnowano z dochodu podstawowego, zaproponowanego w dokumencie roboczym służb Komisji – Ocena skutków⁽³⁾. Już w 2013 r. EKES wzywał do przyjęcia na poziomie UE dyrektywy ustanawiającej europejski dochód minimalny, uznawszy, że przyczyni się to „do spójności gospodarczej i terytorialnej, ochrony podstawowych praw człowieka, zapewnienia równowagi celów gospodarczych i społecznych oraz sprawiedliwej dystrybucji zasobów i dochodu”⁽⁴⁾.

1.7. **Wiek i płeć** odgrywają istotną rolę w wykluczeniu z systemów ochrony socjalnej, należy więc zwrócić szczególną uwagę na te czynniki podczas opracowywania działań w ramach zalecenia.

1.8. EKES zauważa, że należy zapewnić i utrzymywać **skuteczność** zasięgu i dostępności systemów, zwłaszcza podczas definiowania i wdrażania działań na szczeblu krajowym; należy wziąć pod uwagę **możliwość przenoszenia** praw socjalnych w przypadku zmiany stosunków pracy na rozmaitych rynkach pracy, w ramach różnych systemów i zbiorów praw.

1.9. EKES jest zdania, że należy rozwiązać problem złożoności regulacyjnej oraz innych aspektów administracyjnych, aby zapewnić pełną **przejrzystość** w celu zwiększenia świadomości i wiedzy ludzi na temat przysługujących im obowiązków i praw. Można by tego dokonać również poprzez poprawę jakości danych statystycznych (podawanych w podziale na rodzaj stosunku pracy, wiek, płeć, niepełnosprawność, narodowość itd.).

2. Wprowadzenie

2.1. Zalecenie w sprawie ochrony socjalnej jest jedną z inicjatyw podjętych przez Komisję w ramach **Europejskiego filaru praw socjalnych**. Zalecenie i jego **wiodące zasady** są zgodne i spójne z kilkoma spośród dwudziestu kluczowych zasad Europejskiego filaru praw socjalnych i dokumentu roboczego służb Komisji. W szczególności zasada dwunasta stanowi, że „niezależnie od rodzaju i czasu trwania stosunku pracy, pracownicy, a także na porównywalnych warunkach osoby samozatrudnione, mają prawo do odpowiedniej ochrony socjalnej”⁽⁵⁾.

2.2. Głównym celem inicjatywy jest przyznanie każdemu pracownikowi, a zwłaszcza tym korzystającym z nietypowych form pracy i osobom samozatrudnionym, **konkretnego i skutecznego dostępu do środków ochrony socjalnej**. Ma ona również na celu wspieranie i uzupełnianie działań państw członkowskich, które mają wyeliminować luki oraz umożliwić sprawiedliwy i proporcjonalny dostęp do ochrony socjalnej dla wszystkich osób pracujących, niezależnie od ich statusu zatrudnienia⁽⁶⁾.

2.3. Po pierwsze, zalecenie ma na celu „eliminację lub redukcję przeszkód, które uniemożliwiają systemom ochrony socjalnej zapewnienie ludziom odpowiedniej ochrony socjalnej, **niezależnie od rodzaju stosunku pracy czy statusu na rynku pracy**, i jednocześnie zapewnienie poszanowania kompetencji państw członkowskich do modelowania swoich systemów ochrony socjalnej”⁽⁷⁾.

2.4. Celem zalecenia jest także zapewnienie, aby odpowiedni **poziom opieki socjalnej** był dostępny dla wszystkich: „dochody i progi czasowe (okresy kwalifikowalności, okresy oczekiwania, minimalne okresy zatrudnienia, okres wypłaty świadczeń) mogą stanowić nieproporcjonalną przeszkodę w dostępie do ochrony socjalnej dla niektórych grup osób zatrudnionych w niestandardowych formach i osób samozatrudnionych”⁽⁸⁾.

⁽³⁾ Dokument roboczy służb Komisji – Ocena skutków towarzysząca dokumentowi.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 170 z 5.6.2014, s. 23.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 125 z 21.4.2017, s. 10.

⁽⁶⁾ Zob. także zalecenie nr 202 MOP zawierające wytyczne w zakresie wyznaczenia i utrzymania krajowych minimalnych poziomów ochrony socjalnej jako jednego z głównych elementów krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

⁽⁷⁾ Zob. zalecenie w sprawie ochrony socjalnej, s. 8, s. 14, § 10, s. 15 § 4, s. 23 § 8, s. 10.

⁽⁸⁾ Zob. zalecenie w sprawie ochrony socjalnej, s. 17 § 8.

2.5. EKES ubolewa, że w zaleceniu Rady zrezygnowano z idei dochodu podstawowego. W niedawnym badaniu OECD⁽⁹⁾ stwierdzono, że w związku z szybkim tempem zmian na rynku pracy, obecne dyskusje na temat dochodu podstawowego dostarczają cennych impulsów do rozważań na temat tego, jakiego rodzaju ochrony socjalnej potrzebuje społeczeństwo. EKES już wcześniej stwierdził⁽¹⁰⁾, że europejski dochód minimalny przyczyni się do zapewnienia spójności gospodarczej i terytorialnej, ochrony podstawowych praw człowieka, do równowagi celów gospodarczych i społecznych oraz do sprawiedliwej dystrybucji zasobów i dochodu. Komitet postulował także przyjęcie dyrektywy ramowej oraz rozważenie możliwości finansowania europejskiego dochodu minimalnego.

2.6. Środki i zasady przedstawione w zaleceniu będą z jednej strony zmierzały do zagwarantowania **dostępu do ochrony socjalnej wszystkim zatrudnionym osobom** (w szczególności tym zatrudnionym w niestandardowych formach i pracującym na własny rachunek), a z drugiej strony będą miały na celu **zagwarantowanie odpowiedniej ochrony socjalnej** we wszystkich okolicznościach.

2.7. Partnerzy społeczni na szczeblu krajowym i europejskim uwzględniają w szerokim zakresie kwestię zapewnienia wszystkim pracownikom odpowiedniego dostępu do ochrony socjalnej w zawartych umowach, wspólnych deklaracjach i krajowych układach zbiorowych. Przykładowo, preambuły umów z europejskimi partnerami społecznymi dotyczące umów na czas określony oraz pracy w niepełnym wymiarze pracy uwzględniają potrzebę „zapewnienia dostosowania ustaleń dotyczących ochrony socjalnej do zmieniających się elastycznych form zatrudnienia”. W programie prac na lata 2015–2016⁽¹¹⁾ europejscy partnerzy społeczni odnotowali potrzebę „zapewnienia trwałości i dostępności systemów ochron socjalnej dla wszystkich obywateli”.

2.8. Europejscy partnerzy społeczni wyrazili obawy w „dogłębnej analizie zatrudnienia” będącej przedmiotem negocjacji w 2015 r.⁽¹²⁾, w której zalecili „zacieśnienie współpracy państw członkowskich i Komisji Europejskiej w celu zwalczania korupcji, oszustw podatkowych i uchylania się od opodatkowania, które to zjawiska mają szkodliwe skutki dla systemów opieki społecznej, odpowiedzialnych przedsiębiorstw i pojedynczych osób”. Zalecili również, aby państwa członkowskie dokonały przeglądu w celu identyfikacji ewentualnych braków w zakresie trwałości i adekwatności swoich systemów ochrony socjalnej, działając we współpracy z partnerami społecznymi, a także aby zadbały o adekwatność tych systemów do przyszłych potrzeb społeczeństwa, zwłaszcza osób w najbardziej niekorzystnej sytuacji i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym⁽¹³⁾.

3. Uwagi ogólne: kontekst

3.1. Zmiany w świecie pracy: **cyfryzacja, zmiany demograficzne, transformacja energetyczna, globalizacja i nowe formy pracy** mogą stwarzać zarówno możliwości, jak i wyzwania dla rządów, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.

3.2. Zmiany na rynkach pracy: strukturalne reformy rynku pracy doprowadziły do dywersyfikacji na rynkach pracy, w związku z czym w niektórych państwach członkowskich niektóre postanowienia umowne są obecnie wyłączone z podstawowych środków ochrony socjalnej. Odnotowuje się coraz większe **zróżnicowanie postanowień umownych** oraz **znacne różnice między krajami** pod względem kontekstu i systemów: w 2016 r. w UE 14 % pracowników było samozatrudnionych, 8 % było zatrudnionych na czas określony w pełnym wymiarze godzin, 4 % było zatrudnionych na czas określony w niepełnym wymiarze godzin, a 13 % było zatrudnionych na czas nieokreślony w niepełnym wymiarze godzin⁽¹⁴⁾.

3.3. W poszczególnych krajach istnieją różne systemy ochrony socjalnej, lecz wszystkie napotykają **podobne wyzwania**: transformacja rynku pracy i zmiany w prawodawstwie; starzenie się siły roboczej i tendencja do podnoszenia ustawowego wieku emerytalnego; niski udział osób młodych i kobiet w rynkach pracy pod względem jakości i liczby; integracja osób znajdujących się na marginesie rynku pracy lub takich, co do których istnieje największe prawdopodobieństwo wykluczenia z rynku pracy; cyfryzacja i nowe formy pracy. Niektóre systemy ochrony socjalnej są opracowane w taki sposób, aby składki na ochronę socjalną stanowiły element wynagrodzenia pracownika. Należy uwzględnić ten fakt podczas rozpatrywania wspomnianych nowych wyzwań.

⁽⁹⁾ Basic income as a policy option: Technical Background Note Illustrating costs and distributional implications for selected countries, OECD, 2017.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 170 z 5.6.2014, s. 23.

⁽¹¹⁾ <http://resourcecentre.etuc.org/EU-social-dialogue-5.html>.

⁽¹²⁾ „In-depth employment analysis” [Dogłębna analiza zatrudnienia] z 2015 r. – Europejska Konfederacja Związków Zawodowych (ETUC), Konfederacja Europejskiego Biznesu (BUSINESSEUROPE), Europejskie Centrum Pracodawców i Przedsiębiorstw Świadczących Usługi Publiczne (CEEP), Europejskie Stowarzyszenie Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw (UEAPME).

⁽¹³⁾ Zob. przypis 12.

⁽¹⁴⁾ EUROSTAT, 2016 r.

3.4. Należy ocenić **wpływ płci** na dostęp do rynku pracy i na utrzymanie się na nim, jak również na włączanie / wykluczanie w dostępie do ochrony socjalnej. Kobiety są często nadreprezentowane w nowych formach pracy⁽¹⁵⁾, podobnie jak ludzie młodzi i migranci, co powoduje efekt domina w zakresie uprawnień do ochrony socjalnej.

3.5. Wiek jest także istotnym czynnikiem wpływającym na dostęp do opieki społecznej: młodszy pracownicy częściej podejmują zatrudnienie w nietypowych formach („Liczba młodszych pracowników pomiędzy 20 a 30 rokiem życia zatrudnionych tymczasowo lub w oparciu o »inne lub żadne umowy« jest dwukrotnie wyższa niż innych grup wiekowych”⁽¹⁶⁾). Okresy przejścia od kształcenia do zatrudnienia w standardowej formie wydłużyły się, co może przynieść szkody pod względem zarówno dostępu do ochrony socjalnej, jak i przyszłych uprawnień emerytalnych, również z powodu dużej fragmentacji przebiegu kariery zawodowej⁽¹⁷⁾.

3.6. Luki w dostępie do ochrony socjalnej wynikające ze statusu na rynku pracy oraz rodzaju stosunku pracy mogą utrudniać wykorzystywanie możliwości zmiany jednego statusu na rynku pracy na inny, jeżeli wiązałoby to się z utratą uprawnień, a ostatecznie mogą doprowadzić do zahamowania wzrostu wydajności pracy. W związku z powyższym luki te mogą również hamować przedsiębiorczość i utrudniać **konkurencyjność oraz trwały wzrost gospodarczy**.

3.7. Luki te mogą również doprowadzić do nadużywania statusów zatrudnienia i tworzenia nieuczciwej konkurencji pomiędzy przedsiębiorstwami opłacającymi składki na ochronę socjalną a takimi, które takich składek nie opłacają.

3.8. W długiej perspektywie czasowej zagraża to stabilności społecznej i gospodarczej krajowych systemów ochrony socjalnej, zwłaszcza w kontekście obecnych tendencji demograficznych i stóp bezrobocia.

4. Uwagi szczegółowe: streszczenie zalecenia

4.1. EKES zauważa, że w dotychczasowym prawodawstwie na szczeblu europejskim (m.in. dyrektywy 2010/41/UE, 2014/50/UE, (UE) 2016/2341) podejmowano próby zlikwidowania luk w systemach ochrony socjalnej, jednak wstępne ustalenia – np. w odniesieniu do dyrektywy 2010/41/UE – wskazują, że w niektórych przypadkach nie zapewniono skutecznego dostępu do ochrony socjalnej dla osób samozatrudnionych⁽¹⁸⁾.

4.2. EKES odnotowuje również, że Komisja Europejska w ramach rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2018 r. podkreśla, iż zastąpienie dochodu w ramach zabezpieczenia społecznego ma kluczowe znaczenie dla zlikwidowania nierówności, wspierania spójności społecznej i rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu⁽¹⁹⁾.

4.3. W ciągu ostatnich lat liczba osób samozatrudnionych w Europie nieznacznie zmalała w ujęciu ogólnym⁽²⁰⁾. Jedną z przyczyn tego zjawiska jest niedostateczny poziom ochrony tych pracowników lub jej brak w przypadku choroby lub innych względów związanych z życiem osobistym (macierzyństwo, ojcostwo, opieka rodzinna itd.). Odpowiedni poziom ochrony mógłby zatem prowadzić do częstszego podejmowania samozatrudnienia i poprawy jego jakości. Nadrzędne znaczenie ma jednak zapewnienie, aby instytucje na wszystkich szczeblach zwalczały wszelkie formy fikcyjnego samozatrudnienia, w tym w wymiarze transgranicznym.

4.4. W tym kontekście EKES przyjmuje z zadowoleniem i popiera zawartą w zaleceniu decyzję dotyczącą rozwiązań wykraczających poza pierwotne propozycje wskazane w ocenie skutków, a mianowicie „rozszerzenie obowiązkowego formalnego dostępu na wszystkich pracowników i zapewnienie dostępu do ochrony socjalnej osobom samozatrudnionym poprzez rozszerzenie ich obowiązkowego formalnego dostępu do świadczeń chorobowych i zdrowotnych, świadczeń z tytułu macierzyństwa/świadczeń dla ojca, świadczeń z tytułu starości i inwalidztwa, jak i świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; oraz rozszerzenie ich dobrowolnego dostępu do świadczeń dla bezrobotnych”. EKES uważa, że niski odsetek osób samozatrudnionych przystępujących do systemów dobrowolnych (poniżej 1 % do 20 %) tam, gdzie takie systemy istnieją, uzasadnia zwiększenie działań na rzecz poszerzenia zakresu i ochrony.

⁽¹⁵⁾ MOP: INWORK Issue Brief nr 9, maj 2017 r.

⁽¹⁶⁾ Zob. zalecenie w sprawie dostępu do ochrony socjalnej, s. 2–3.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 367 z 10.10.2018, s. 15.

⁽¹⁸⁾ Zob. Barnard C. i Blackham A. (2015), „The implementation of Directive 2010/41 on the application of the principle of equal treatment between men and women engaged in an activity in a self-employed capacity [Wdrożenie dyrektywy 2010/41 w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek], sprawozdanie europejskiej sieci niezależnych ekspertów prawnych w dziedzinie równouprawnienia płci, na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości Komisji Europejskiej; zob. wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej, s. 9.

⁽¹⁹⁾ Roczna analiza wzrostu gospodarczego na 2018 r.

⁽²⁰⁾ Zob. Eurofound: „The many faces of self-employment in Europe”.

4.5. W związku z tym pożądane są środki nastawione na zapewnienie pełnej ochrony osób samozatrudnionych. Obejmuje to w razie potrzeby pomagających współmałżonków, tj. osoby, które systematycznie i aktywnie przyczyniają się do działalności prowadzonej przez samozatrudnionego małżonka lub partnera. Chodzi o to, by działalność współpracującego małżonka można uznać za jego działalność zasadniczą.

4.6. Wszyscy obywatele powinni mieć dostęp do systemów ochrony socjalnej, które zapewniają **odpowiednie świadczenia**. Systemy mogą być oparte na podatkach i/lub ubezpieczeniach, w ramach których obywatele wnoszą składki w równym stopniu i proporcjonalnie do swoich możliwości (lub są zwolnieni z wnoszenia składek) oraz korzystają z nich zgodnie ze swymi potrzebami, przynajmniej w odniesieniu do odpowiednich świadczeń minimalnych i sieci bezpieczeństwa.

4.7. Należy zapewnić **zrównoważony charakter** oraz finansowanie dostępu do **odpowiedniej** ochrony socjalnej, która musi towarzyszyć zmianom na rynku pracy⁽²¹⁾, w imię włączenia odpowiednich świadczeń, sprawiedliwości i równości w szerszej perspektywie wzrostu gospodarczego.

4.8. W celu osiągnięcia **równego traktowania i zapewnienia odpowiednich możliwości** należy z wyprzedzeniem zaplanować działania na szczeblu unijnym i krajowym: wydatki publiczne na cele socjalne w Europie są „częścią składową europejskiego modelu społecznego”. W porównaniu z innymi częściami świata Europa zawsze była kontynentem bardzo atrakcyjnym ze względu na wysoki poziom bezpieczeństwa socjalnego.

4.9. Systemy ochrony socjalnej powinny opierać się na zasadzie **solidarności i równości** bez dyskryminacji ze względu na różne uwarunkowania osobiste, środowiskowe lub status zatrudnienia.

4.10. Określanie środków ochrony socjalnej dla **osób z niepełnosprawnością** powinno odbywać się na podstawie podejścia opartego na prawach człowieka w świetle Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Osoby z niepełnosprawnością, które nie mogą podjąć pracy, i ich rodziny powinny być chronione przed „zagrożeniem ubóstwem i należy im zagwarantować odpowiedni poziom życia”⁽²²⁾.

4.11. EKES domaga się pełnego wdrożenia zalecenia przez państwa członkowskie, tak by zapewnić lepszą ochronę pracownikom zatrudnionym w niestandardowych formach i osobom samozatrudnionym. Systemy zabezpieczenia społecznego powinny zostać (ponownie) zaprojektowane tak, żeby coraz bardziej **sprzyjały włączeniu społecznemu**, również zgodnie z zaleceniami zawartymi w rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2018 r.: „Lepsza komplementarność między rynkiem pracy a systemami integracji społecznej pomoże wszystkim najsłabszym grupom społecznym, przyczyni się do wzrostu dobrobytu dla wszystkich, a także do zapewnienia silniejszej spójności społecznej”.

4.12. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji w Unii Europejskiej i podejmowanie działań przeciw pracy nierejestrowanej (również w ramach europejskiej platformy na rzecz przeciwdziałania pracy nierejestrowanej) przyniesie korzyści przedsiębiorstwom, gdyż zwiększenie ochrony socjalnej i zmniejszenie nieuczciwej konkurencji mogłoby mieć **pozytywny wpływ na wydajność**.

4.13. Powszechny dostęp do **opieki zdrowotnej** to kolejny kluczowy element tego zalecenia, zgodny z zasadą 16 Europejskiego filaru praw socjalnych⁽²³⁾. Jak wynika z oceny skutków przeprowadzonej przez Komisję w kilku krajach, z uwagi na postanowienia umowne lub przepisy dotyczące rynku pracy pracownicy zatrudnieni w niestandardowych formach i osoby samozatrudnione mogą borykać się z ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej. Zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej wszystkim osobom zatrudnionym i samozatrudnionym powinno być obowiązkowe.

4.14. Ponadto EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź wzmoczonej współpracy z Eurostatem na rzecz utworzenia **odpowiednich wskaźników** do rejestrowania postępów w kierunku formalnego i faktycznego objęcia obywateli tymi systemami i przejrzystości w tym zakresie itd. oraz prace, które zostaną podjęte przez Komisję w ramach Komitetu Ochrony Socjalnej na rzecz ustanowienia **ram odniesienia** dla ochrony socjalnej. Pomoże to przewyżczyć brak solidnych baz danych oraz umożliwi przeprowadzenie dokładniejszej oceny wpływu realizowanej polityki w odniesieniu do wspomnianego zalecenia.

Bruksela, dnia 20 września 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²¹⁾ Zob. stanowisko BUSINESSEUROPE dotyczące zalecenia Rady w sprawie dostępu do ochrony socjalnej, s. 1 (19 kwietnia 2018 r.).

⁽²²⁾ Zob. „Rezolucja EFR na rzecz wspierania zatrudnienia i włączenia społecznego osób niepełnosprawnych” z 6 listopada 2017 r. <http://www.edf-feph.org/newsroom/news/social-pillar-edf-adopts-resolution-promote-employment-social-inclusion-persons>.

⁽²³⁾ Europejski filar praw socjalnych, zasada 16: „Każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości”.

ZAŁĄCZNIK

Następujące poprawki do pkt. 1.6 i 2.5, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

Punkt 1.6

Zmienić

1.6. EKES zaleca, aby inicjatywy podjęte w ramach zalecenia zapewniały **odpowiednie korzyści i świadczenia**, w tym sieci bezpieczeństwa dla osób niezdolnych do osiągnięcia minimalnych progów uprawniających do świadczeń, w szczególności osób niezdolnych do pracy oraz ich rodzin. EKES ~~odnotowuje ubolewa~~, że w zaleceniu zrezygnowano z dochodu podstawowego, zaproponowanego w dokumencie roboczym służb Komisji – Ocena skutków ⁽¹⁾ z szeregu przyczyn takich jak kryteria zastosowania oraz dawanie pierwszeństwa rozwiązywaniu problemów w ramach istniejących systemów zabezpieczenia społecznego w państwach członkowskich. Jednak przyjmuje z zadowoleniem bieżącą dyskusję w państwach członkowskich w sprawie dochodu podstawowego i innych siatek bezpieczeństwa socjalnego ukierunkowanych na aktywną integrację na rynkach pracy i obejmujących całe społeczeństwo. Już w 2013 r. EKES wzywał do przyjęcia na poziomie UE dyrektywy ustanawiającej europejski dochód minimalny, uznawszy, że przyczyni się to „do spójności gospodarczej i terytorialnej, ochrony podstawowych praw człowieka, zapewnienia równowagi celów gospodarczych i społecznych oraz sprawiedliwej dystrybucji zasobów i dochodu” ⁽²⁾.

Uzasadnienie

Zostanie przedstawione ustnie.

Wynik głosowania

Za: 91

Przeciw: 112

Wstrzymało się: 10

Punkt 2.5

Zmienić

2.5. EKES ~~odnotowuje, że w zaleceniu zrezygnowano z idei dochodu podstawowego, jak stwierdza się w dokumencie roboczym służb Komisji – ocenie skutków – z szeregu przyczyn takich jak kryteria zastosowania i preferencja, by problemy rozwiązywać w ramach istniejących systemów zabezpieczenia społecznego w państwach członkowskich. EKES ubolewa, że w zaleceniu Rady zrezygnowano z idei dochodu podstawowego.~~ W niedawnym badaniu OECD stwierdzono, że w związku z szybkim tempem zmian na rynku pracy obecne dyskusje na temat dochodu podstawowego dostarczają cennych impulsów do rozważań na temat tego, jakiego rodzaju ochrony socjalnej potrzebuje społeczeństwo. EKES już wcześniej stwierdził, że europejski dochód minimalny przyczyni się do zapewnienia spójności gospodarczej i terytorialnej, ochrony podstawowych praw człowieka, do równowagi celów gospodarczych i społecznych oraz do sprawiedliwej dystrybucji zasobów i dochodu. Komitet postulował także przyjęcie dyrektywy ramowej oraz rozważenie możliwości finansowania europejskiego dochodu minimalnego.

Uzasadnienie

Zakres zalecenia nie obejmuje świadczeń zapewniających minimum środków utrzymania. Głównym celem jest ułatwienie dostępu do zabezpieczenia społecznego dla tych grup pracowników, których prawdopodobnie nie obejmą systemy zabezpieczenia społecznego w państwach członkowskich. Dlatego też nie ma potrzeby wyrażenia ubolewania, że pojęcie dochodu podstawowego zostało usunięte z wniosku Komisji. Jednak EKES mógłby odnotować bieżącą dyskusję toczącą się w państwach członkowskich i na innych forach takich jak OECD. Jeżeli chodzi o wcześniejszą opinię EKES-u w sprawie dochodu minimalnego, należy również zawrzeć link do oświadczenia Grupy Pracodawców, tak aby jasno wskazać rozbieżność stanowisk w tym zakresie. Już wcześniej wykorzystano odesłanie do oświadczenia Grupy Pracodawców, np. w opinii EKES-u SOC/542 (Europejski filar praw socjalnych) i SOC/564 (Wpływ wymiaru społecznego i Europejskiego filaru praw socjalnych na przyszłość Unii Europejskiej).

⁽¹⁾ Dokument roboczy służb Komisji – Ocena skutków towarzysząca dokumentowi.

⁽²⁾ Dz.U. C 170 z 5.6.2014, s. 23.

Wynik głosowania

Za: 92

Przeciw: 113

Wstrzymało się: 13
